

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра вікової та педагогічної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 30 Психологія спілкування
(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва спеціальності)

овітньо-професійна програма Психологія
(назва спеціалізації)

освітній ступінь бакалавр
(бакалавр/магістр)

інститут, факультет, Психолого-природничий
(назва інституту, факультету,)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни *ВК30 «Психологія спілкування»* для здобувачів освітнього ступеня *бакалавр* галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки* спеціальності *053 Психологія* за освітньо-професійною програмою *Психологія*.

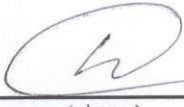
Мова навчання: українська

Розробник: **Корчакова Н.В. доктор психологічних наук, професор**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри вікової та педагогічної психології *

Протокол від « 27 » серпня 2019 року № 7

Завідувач кафедри
вікової та педагогічної психології

(підпис) (проф. Павелків Р.В.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету за спеціальністю
053 Психологія

Протокол від « 17 » вересня 2019 року № 6

Голова навчально-методичної комісії

(підпис) (Сяська І.О.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 (денна форма) Кількість кредитів – 3 (заочна форма)	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	За вибором	
Модулів – 2	Спеціальність 053 «Психологія».	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4	
Індивідуальне науково- дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 120 (д.ф) / 90 (з.ф)		7-8	8
Тижневих годин для денної форми навчання: – аудиторних – 2 – самостійної роботи - 2	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		20	10
		Практичні, семінарські	
		14	6
		Лабораторні	
		14	6
		Самостійна робота	
72	68		
		Вид контролю: залік	
Передумови для вивчення дисципліни: загальна психологія, соціальна психологія, психологія особистості			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчального курсу полягає в ознайомленні студентів з основними проблемами психології спілкування, місцем категорії спілкування в системі категорій психологічної науки; з соціально-психологічною характеристикою феномену спілкування; його основними детермінантами та механізмами. У ході викладання дисципліни передбачається з'ясування теоретико-прикладних аспектів психології спілкування. Оволодіння знаннями з курсу забезпечує основи формування психологічної та професійної компетентності майбутнього психолога.

Завдання вивчення дисципліни «Психологія спілкування» полягає у формуванні загальних та фахових компетентностей передбачених освітньою програмою:

- Здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатності застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності та генерувати нові ідеї.
- Здатності до конструктивної міжособистісної взаємодії та роботи в команді.
- Здатності діяти соціально-відповідально та свідомо.
- Здатності до використання категоріально-понятійного апарату науки.

- Здатності самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- Здатності до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- Здатності адаптуватися до нових ситуацій та здатності до професійної мобільності.

3. Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **демонструвати розуміння**

- методологічних аспектів дисципліни,
- основних теоретичних концепцій та результатів експериментальних досліджень,
- механізмів та детермінант феномену спілкування
- закономірностей розгортання соціальної взаємодії.

та бути здатним:

- ідентифікувати психологічні проблеми в процесі взаємодії людей та пропонувати шляхи їх розв'язання
- використовувати соціально-психологічні стратегії та прийоми розв'язання конфліктів, техніки ефективного професійно-педагогічного, партнерського спілкування.
- ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування спілкування як одного з основних видів діяльності людини
- здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій

4. Програма навчальної дисципліни Змістовний модуль 1

Спілкування як психологічна категорія

Комунікативна сторона спілкування.

Предмет, завдання та методи психології спілкування

Предмет та завдання психології спілкування. Спілкування як психологічна категорія. Визначення спілкування. Особливості розуміння спілкування у вітчизняній психології. Єдність діяльності, спілкування, пізнання. Структура та основні характеристики спілкування. Функції, рівні та види спілкування. Методи дослідження спілкування.

Потреба в спілкуванні та розвиток її в онтогенезі

Поняття про потребу в спілкуванні. Особливості розвитку потреби в спілкуванні в дитячому віці. Дослідження М.Лісіної. Особливості спілкування в молодшому шкільному віці. Спілкування як провідний вид діяльності в підлітковому віці. Специфіка спілкування в підлітковому віці. Афіліація як мотиваційна основа спілкування в дорослому та старечому віці. Особливості спілкування в дорослому та зрілому віці.

Формальне та неформальне спілкування: їх особливості

Поняття про формальне та неформальне спілкування. Психологічна характеристика формального спілкування. Особливості неформальних міжособистісних стосунків. Проблема довіри та псевдодовіри у неформальних стосунках. Функції, стадії форми та способи відвертого спілкування.

Комунікативна сторона спілкування. Її структура

Сутність міжособистісної комунікації. Принципи комунікації. Структура та засоби комунікації. Поняття, структура та функції масової комунікації. Проблема кодування-декодування інформації в процесі комунікації. Особливості переконуючої комунікації. Поняття соціального реєстру комунікації. Вплив гендерних характеристик суб'єкта на процес передачі інформації. Вплив ситуаційних факторів на комунікацію: міжособистісне спілкування, групове спілкування, публічний виступ. Психологічні особливості спілкування в Інтернет-комунікації.

Психологічні особливості вербальної та невербальної комунікації

Психологічні особливості вербальної комунікації.: психологічна характеристика лінгвістичного каналу. Розмова як процес реалізації комунікативної сторони спілкування: її види фази пербігу. Мовні табу. Соціально-психологічна характеристика невербальних засобів комунікації (оптико-кінетична, паралінгвістика, екстралінгвістична, просторово-часова системи) Проблема інтерпретації невербальної поведінки. Організація просторово-фізичної та соціальної ситуації: вибір часу та місця, розміщення співрозмовників залежно від характеру та цілей бесіди. Проблема поєднання каналів комунікації та подача неправдивої інформації. Ознаки брехні.

Психологічні особливості масової комунікації

Поняття про масову комунікацію. Соціальні функції масової комунікації. Роль засобів масової комунікації у формуванні соціальної психіки індивіда. Засоби масової комунікації: радіо, телебачення, газетно-журнальна продукція, Інтернет. Реклама як форма масової комунікації. Психологічні механізми рекламного впливу.

Змістовий модуль 2.

Міжособистісна взаємодія та соціальна перцепція в структурі спілкування

Інтерактивна сторона спілкування. Нормативні та культурні аспекти інтеракції

Поняття інтеракції. Різновиди взаємодії. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії. Мотиви та стратегії взаємодії. Взаємодія і міжособистісний вплив. стратегії міжособистісного впливу їх класифікація. Контекст міжособистісної взаємодії. Соціальні та міжособистісні ритуали. Нормативні та культурні аспекти інтеракції.

Феномен міжособистісного впливу в процесі взаємодії

Поняття особистого впливу. Типи особистого впливу. Стратегії та тактики впливу. Поняття про маніпуляцію. Місце маніпуляції в системі людських взаємостосунків. Маніпуляція в спілкуванні. Культурні передумови маніпуляції. Теорія Шострома. Характеристика основних маніпулятивних стратегій. Механізми маніпулятивного впливу. Захист від маніпуляції: поняття та види Експериментальні дослідження тактик міжособистісного впливу.

Поняття структура та функції соціальної перцепції

Поняття соціальної перцепції. Функції соціальної перцепції. Формування першого враження про партнера. Розвиток уявлень та основні напрямки дослідження соціальної перцепції. Структура соціальної перцепції за Холмсом і Ньюкомом. Проблема точності сприйняття партнера. Соціальна перцепція та самосвідомість. Ефекти міжособистісного

сприйняття (ефекти ореолу, первинності, новизни). Дослідження ефектів сприйняття людиною людини (новизни, ореола, первинності).. Прийоми та методи соціального пізнання. Стадії процесу соціального пізнання: первинна категоризація, підтвердження, ефект пророцтв, що самореалізуються. Механізми міжособистісного сприймання. Ідентифікація як уподібнення себе партнеру. Емпатія як емоційне співпереживання. Рефлексія як механізм соціальної перцепції. Експерименти Дж. Брунера. Поняття про каузальну атрибуцію. Фундаментальна помилка атрибуції. Практичні способи її подолання. Роль стереотипів у розумінні інших людей.

Почуття та емоції в спілкуванні

Основні характеристики почуттів та емоцій у спілкуванні. Комунікативні емоційні стани. Способи керування емоціями та почуттями. Саморозкриття як соціально-психологічне явище. Формування міжособистісних стосунків у спілкуванні. Етапи розвитку стосунків. Поняття міжособистісної аттракції. Основні передумови аттракції. Почуття як системи поведінки. Соціальний контроль над почуттями. Поняття дружби. Зовнішня привабливість і симпатія. Теорії міжособистісної аттракції: теорія соціального обміну та теорія справедливості. Підтримання близьких стосунків. Визначення кохання. Трьохкомпонентна теорія кохання. Крос -культурні відмінності у ставлення до кохання та шлюбу. Розрив близьких стосунків. Процес та переживання розриву.

Змістовий модуль 3

Ефективне та деструктивне спілкування

Ефективне спілкування як фактор особистісної успішності

Проблема ефективності спілкування. Критерії ефективності. Соціальний інтелект та соціальна компетентність як диспозиційні фактори успішності спілкування. Гендерні особливості спілкування. Самопрезентація як фактор ефективності взаємодії. Стратегії самопрезентації.

Психологічні особливості публічного виступу

Психологічні особливості публічного виступу. Підготовка до публічного виступу. Структура публічного виступу. Адаптація до аудиторії. Формування позитивного ставлення аудиторії. Критерії оцінки публічної промови.

Труднощі та дефекти спілкування

Поняття про труднощі спілкування. Комунікативні бар'єри в структурі спілкування. Види комунікативних бар'єрів. Особистісні фактори, що сприяють виникненню труднощів у спілкуванні. Деструктивні форми спілкування. Комплексні труднощі в спілкуванні. Їх корекція.

Психологічні особливості конфліктної взаємодії

Об'єктивно-суб'єктивна природа конфліктів. Сприйняття та визначення ситуації як конфліктної. Моделі розвитку міжособистісного конфлікту. Механізм виникнення конфлікту в теорії транзактного аналізу Е.Берна. Стратегії та тактики взаємодії в конфлікті. Специфіка і межі використання існуючих стилів поведінки в конфлікті. Психологічні особливості особистості, що впливають на виникнення конфлікту. Типологія людей, схильних до ініціювання конфліктів, способи взаємодії з ними у ситуаціях проблемного характеру. Прийоми конструктивної взаємодії.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усьог о	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1 Спілкування як психологічна категорія.												
Предмет, завдання та методи психології спілкування	4	2				2	6	2				4
Потреба в спілкуванні та розвиток її в онтогенезі	8	2	2			4	6					6
Формальне та неформальне спілкування: їх особливості	6		2			4	6		2			4
Комунікативна сторона спілкування. Її структура	8	2		2		4	6	2				4
Психологічні особливості вербальної комунікації	10	2	2			6	6	2				4
Психологічні особливості невербальної комунікації	8			2		6	6			2		4
Психологічні особливості масової комунікації	10	2	2			6	6	2				4
Разом 1 модуль	54	10	8	4	0	32	42	8	2	2	0	30
Змістовий модуль 2 Міжособистісна взаємодія та соціальна перцепція в структурі спілкування												
Інтерактивна сторона спілкування. Нормативні та культурні аспекти інтеракції	10	2		2		6	6	2				4
Феномен міжособистісного впливу в процесі взаємодії	8	2	2			4	6		2			4
Поняття структури та функції соціальної перцепції	8	2		2		4	6			2		4
Почуття та емоції в спілкуванні	8		2			6	6					6
Разом 2 модуль	34	6	4	4	0	20	24	2	2	2	0	18
Змістовий модуль 3. Ефективне та деструктивне спілкування												
Ефективне спілкування як фактор особистісної успішності	8	2		2		4	6					6
Психологічні особливості публічного виступу	8			2		6	6					6
Труднощі та бар'єри спілкування	6		2			4	6		2			4
Психологічні особливості конфліктної взаємодії	10	2		2		6	6			2		4
Разом за 3 модуль	32	4	2	6	0	20	24	0	2	2	0	20
Усього годин	120	20	14	14	0	72	90	10	6	6	0	68

6. Теми семінарських занять (14 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Потреба в спілкуванні та розвиток її в онтогенезі	2

2	Формальне та неформальне спілкування, їх особливості	2
3	Психологічні особливості вербальної комунікації	2
4	Психологічні особливості масової комунікації	2
5	Феномен міжособистісного впливу в процесі взаємодії	2
6	Почуття та емоції в спілкуванні	2
7	Труднощі та бар'єри спілкування	2
Всього		14 год.

7. Теми лабораторних занять(14 год.)

№ п/п	Тема	Кількість год.
1	Комунікативна сторона спілкування. Її структура	2
2	Психологічні особливості невербальної комунікації	2
3	Інтерактивна сторона спілкування. Нормативні та культурні аспекти інтеракції	2
4	Поняття структури та функції соціальної перцепції	2
5	Ефективне спілкування як фактор особистісної успішності	2
6	Психологічні особливості публічного виступу	2
7	Психологічні особливості конфліктної взаємодії	2
Всього		14 год

8. Самостійна робота (72 год.)

№ п/п	Тема	Кількість год
1	Предмет, завдання та методи психології спілкування	2
2	Потреба в спілкуванні та розвиток її в онтогенезі	4
3	Формальне та неформальне спілкування: їх особливості	4
4	Комунікативна сторона спілкування. Її структура	4
5	Психологічні особливості вербальної комунікації	6
6	Психологічні особливості невербальної комунікації	6
7	Психологічні особливості масової комунікації	6
8	Інтерактивна сторона спілкування. Нормативні та культурні аспекти інтеракції	6
9	Феномен міжособистісного впливу в процесі взаємодії	4
10	Поняття структура та функції соціальної перцепції	4
11	Почуття та емоції в спілкуванні	6
12	Ефективне спілкування як фактор особистісної успішності	4
13	Психологічні особливості публічного виступу	6
14	Труднощі та бар'єри спілкування	6
15	Психологічні особливості конфліктної взаємодії	6
Всього		72год

9.Індивідуальні завдання

- Дослідження акцентуацій характеру
- Складання корекційних програм
- Складання ментальних карт з визначених тем

Розробка візуальних презентацій з визначених тем

10. Методи навчання

Аудиторна робота передбачає такі форми навчальної роботи: лекції, семінарські, лабораторні заняття. Самостійна робота передбачає вивчення окремих розділів програми, з наступним усним звітом, складанням структурно-логічних схем, анотуванням, рецензуванням, виконання аналітичних оглядів, складанням конспектів і тезисів, підбором корекційних програм за темою. Викладання дисципліни поєднує традиційні методи і прийоми дидактики вищої школи, а також інноваційні технології.

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);

МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання програмних завдань);

МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

11. Методи оцінювання

МО2 – усне або письмове опитування

МО4 – тестування;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – студентські презентації та виступи на наукових заходах;

МО10 – залік.

12. Критерії оцінювання результатів навчання. Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Загальні положення

Контроль за процесом засвоєння студентами курсу та якістю знань здійснюватиметься у ході **поточного** та **підсумкового** контролю.

Поточний контроль передбачає:

➤ перевірку знань студентів у ході семінарських та лабораторних занять; (Основними формами поточного контролю є усні відповіді, виконання контрольних та творчих робіт, захист рефератів, співбесіди за окремими темами, розробка методик вивчення основних сфер психіки, виконання навчально-дослідних завдань, перевірка письмових завдань самопідготовки, проведення атестації);

➤ проходження підсумкових звітів за змістовими модулями.

(Курс передбачає проведення 2 перевірочних модулів, кожний з яких підсумовує вивчення змістового модуля).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою, з наступним використанням рейтингової стратегії. Шкали оцінювання розроблені на основі університетського та кафедрального положення про систему оцінювання знань студентів.

У процесі поточного контролю студенти можуть набирати до **100 балів**. **Підсумковий контроль** у вигляді заліку є обов'язковим

Виконання індивідуального проекту та завдань самостійної роботи з вивчення курсу оцінюються за 10 бальною шкалою.

Шкали оцінювання включають **змістову** і **структурну** частину. У змістовій частині подаються всі види навчальної праці студентів та показники їх бального оцінювання (див. табл.1). У структурній частині відображена послідовність набирання студентом балів у процесі вивчення дисципліни.

Таблиця 1.

Змістова шкала оцінювання знань студентів

№ п/п	Види навчальної праці студента	Кількість балів	Примітка
1	<i>Робота на семінарських та лабораторних заняттях</i>		
	Виконання письмових домашніх робіт з теми семінару	0 - 3	За несвоєчасне виконання завдань домашньої самопідготовки знімається 1 бал за кожне заняття. За систематичність і високу якість виконання до балів кожного модуля додаються преміювальні бали (від 1 до 9)
	Усна відповідь на занятті	0 - 3	
	Доповнення, участь у дискусії	1	
	Творчі роботи	3	
	Виступ з реферативним повідомленням	3	
2	<i>Виконання завдань підсумкового контролю за модулями</i>		
	Виконання контрольної роботи	0-10	
3	<i>Виконання довгострокового індивідуального завдання</i>		

	Своєчасно виконане завдання	1-10	За несвоєчасність та низьку якість виконання завдань знімається до 3 балів
4	Самостійна робота		
	Своєчасно виконані завдання	1-10	За несвоєчасність та низьку якість виконання знімається до 3 балів
5	Додаткові шляхи набирання балів (за умови об'єктивних причин їх недобору)		
	Виконання додаткових контрольних робіт, усні звіти, колоквиуми	3-5	
	Написання рефератів	3-5	
	Конспектування першоджерел, складання конспектів, тезисів	3-5	
	Складання структурно-логічних схем за певною темою	3-5	
	Виконання аналітичних оглядів наукової інформації за певною проблемою, рецензування	5-10	
	Складання бібліографічних покажчиків	5-10	
	Виконання експериментальних обстежень	5-10	
	Тематичний добір діагностичних та корекційних програм	5-10	

Оцінювання знань студентів у процесі підсумкового контролю

- оцінку **«відмінно» (10-15 балів)** отримують студенти, які дають правильні, повні, змістовні відповіді на поставлені запитання, демонструють знання теорії та вміння практичного використання положень науки, наводять приклади, які ілюструють глибоке розуміння проблеми;
- оцінку **«добре» (5-9 балів)** заслуговують правильні, змістовні відповіді, які відзначаються недостатньою глибиною розуміння соціально-психологічних управлінських явищ та недостатньою чіткістю формулювання;
- оцінку **«задовільно» (2-5 балів)** отримують студенти, які змогли дати правильну відповідь, але не зуміли змістовно та чітко пояснити проблему, продемонстрували поверхові, несистематизовані знання;
- **«незадовільними»** вважаються неправильні відповіді, а також фрагментарні відповіді, які студенти не в змозі викласти змістовно, проілюструвати прикладами. Такі відповіді демонструють нерозуміння проблеми в цілому.

Оцінювання знань у процесі поточного контролю (у балах)														Індивід завд	Модуль ний контро ль	Підсумков ий контро ль	Загал ьна кількі сть балів	
ЗМ1							ЗМ2				ЗМ3							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4				
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	15	60-100
35							20				20			0-10	0-10	0-15	60-100	

14. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення включає: типову програму курсу, робочу програму курсу, методичний комплекс дисципліни, тематику лекційних та семінарських занять, контрольні завдання для комплексної перевірки знань з курсу, програми тестового контролю знань, конспекти лекцій, плани семінарських занять, таблиці, презентації лекцій, пакет візуального супроводження дисципліни, методичні вказівки до курсових робіт, список літератури, програму підсумкових звітів.

15. Питання для підготовки до підсумкового контролю.

1. Предмет та завдання психології спілкування.
2. Спілкування як психологічна категорія. Визначення спілкування.
3. Особливості розуміння спілкування у вітчизняній психології. Єдність діяльності, спілкування, пізнання.
4. Структура та основні характеристики спілкування.
5. Функції, рівні та види спілкування.
6. Методи дослідження спілкування.
7. Поняття про потребу в спілкуванні.
8. Особливості розвитку потреби в спілкуванні в дитячому віці. Дослідження М.Лісіної.
9. Особливості спілкування в молодшому шкільному віці.
10. Спілкування як провідний вид діяльності в підлітковому віці.
11. Специфіка спілкування в підлітковому віці.
12. Особливості спілкування в дорослому та зрілому віці.
13. Поняття про формальне та неформальне спілкування.
14. Психологічна характеристика формального спілкування.
15. Особливості неформальних міжособистісних стосунків.
16. Проблема довіри та псевдодовіри у неформальних стосунках.
17. Функції, стадії форми та способи відвертого спілкування.
18. Сутність міжособистісної комунікації.
19. Поняття, структура та функції масової комунікації.
20. Проблема кодування-декодування інформації в процесі комунікації.
21. Особливості переконуючої комунікації.
22. Вплив ситуаційних факторів на комунікацію: міжособистісне спілкування, групове спілкування, публічний виступ.
23. Психологічні особливості спілкування в Інтернет-комунікації.
24. Психологічні особливості вербальної комунікації.: психологічна характеристика лінгвістичного каналу.
25. Розмова як процес реалізації комунікативної сторони спілкування: її види фази пербігу.
26. Мовні табу.
27. Соціально-психологічна характеристика невербальних засобів комунікації (оптико-кінетична, паралінгвістична, екстралінгвістична, просторово-часова системи)
28. Проблема інтерпретації невербальної поведінки.
29. Організація просторово-фізичної та соціальної ситуації: вибір часу та місця, розміщення співрозмовників залежно від характеру та цілей бесіди.
30. Проблема поєднання каналів комунікації та подача неправдивої інформації. Ознаки брехні.
31. Поняття про масову комунікацію.
32. Соціальні функції масової комунікації.
33. Роль засобів масової комунікації у формуванні соціальної психіки індивіда.
34. Реклама як форма масової комунікації.
35. Психологічні механізми рекламного впливу.
36. Поняття інтеракції.
37. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії.

38. Мотиви та стратегії взаємодії.
39. Соціальні та міжособистісні ритуали.
40. Нормативні та культурні аспекти інтеракції.
41. Поняття особистого впливу.
42. Стратегії та тактики впливу.
43. Поняття про маніпуляцію. Місце маніпуляції в системі людських взаємостосунків. Маніпуляція в спілкуванні.
44. Культурні передумови маніпуляції.
45. Захист від маніпуляції: поняття та види.
46. Поняття соціальної перцепції.
47. Функції соціальної перцепції.
48. Розвиток уявлень та основні напрямки дослідження соціальної перцепції.
49. Проблема точності сприйняття партнера.
50. Ефекти міжособистісного сприйняття (ефекти ореолу, первинності, новизни). Їх дослідження Стадії процесу соціального пізнання: первинна категоризація, підтвердження, ефект пророцтва, що самореалізуються.
51. Механізми міжособистісного сприймання.
52. Ідентифікація як уподібнення себе партнеру.
53. Емпатія як емоційне співпереживання.
54. Рефлексія як механізм соціальної перцепції.
55. Поняття про каузальну атрибуцію.
56. Фундаментальна помилка атрибуції. Практичні способи її подолання.
57. Роль стереотипів у розумінні інших людей.
58. Основні характеристики почуттів та емоцій у спілкуванні.
59. Комунікативні емоційні стани.
60. Способи керування емоціями та почуттями.
61. Саморозкриття як соціально-психологічне явище.
62. Формування міжособистісних стосунків у спілкуванні. Поняття міжособистісної аттракції.
63. Проблема ефективності спілкування. Критерії ефективності.
64. Соціальний інтелект та соціальна компетентність як диспозиційні фактори успішності спілкування.
65. Гендерні особливості спілкування.
66. Самопрезентація як фактор ефективності взаємодії. Стратегії самопрезентації.
67. Психологічні особливості публічного виступу. Підготовка до публічного виступу.
68. Структура публічного виступу. Критерії оцінки публічної промови.
69. Поняття про труднощі спілкування.
70. Комунікативні бар'єри в структурі спілкування. Види комунікативних бар'єрів.
71. Особистісні фактори, що сприяють виникненню труднощів у спілкуванні.
72. Деструктивні форми спілкування.
73. Комплексні труднощі в спілкування. Їх корекція.
74. Об'єктивно-суб'єктивна природа конфліктів.
75. Сприйняття та визначення ситуації як конфліктної.
76. Моделі розвитку міжособистісного конфлікту.
77. Механізм виникнення конфлікту в теорії транзактного аналізу Е.Берна.
78. Стратегії та тактики взаємодії в конфлікті.
79. Психологічні особливості особистості, що впливають на виникнення конфлікту.
80. Типологія людей, схильних до ініціювання конфліктів, способи взаємодії з ними у ситуаціях проблемного характеру.
81. Прийоми конструктивної взаємодії.

16. Рекомендована література

Основна література

1. Бодалев А.А. Психология общения. М.: МОДЭК, 2002. 320 с.
2. Бороздина Г.В. Психология делового общения.— М.: ИНФРА-М, 2006. - 224 с.
3. Етика ділового спілкування: Курс лекцій / Т.К.Чмут та ін. К.: МАУП, 1999. 208 с.
4. Ильин Е. П. Психология общения и межличностных отношений. СПб.: Питер, 2009. — 576 с.:
5. Куницына В. Н., Казаринова Н. В., Погольша В. М. Межличностное общение. СПб.: Питер, 2001. 544 с.:
6. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. К.: Цент. навч. літ, 2005. 624 с.

Додаткова література

7. Андреева Г.М. Зарубежная социальная психология XX ст.: Учеб. пособ. М.: Аспект-Прес, 2001. 288 с.
8. Андреева Г.М. Социальная психология: Учеб. для вузов. М.: МГУ, 2002. 420 с.
9. Андриенко Е.В. Социальная психология: Учеб. пособ. М.: Академия, 2001. 262 с.
10. Белинская Е.П., Тихомандрицкая О.А. Социальная психология личности: Учеб. пособ. М.: АСПЕК-Пресс, 2001. 304 с.
11. Битянова М.Р. Социальная психология. Наука, практика и образ мыслей. М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. 575 с.
12. Вердербер Р., Вердербер К. Психология общения. СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2003. 320 с. В31
13. Волкова А.И. Психология общения. Ростов н/ Дону, Феникс, 2007 г.
14. Вороніна М.С. Культура спілкування ділових людей: Посіб. К.: ВДКМ, 1997. 191 с.
15. Горелов И.Н. Невербальные компоненты коммуникации. М., 1980.
16. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. СПб.: Питер, 2004. 400 с.
17. Еникеев М.И. Общение и социальная психология: Энциклопедия. М.: Приор, 2002. 560 с.
18. Еникеева М.И. Общая и социальная психология: Учеб. М.: НОРМА, 2002. 611 с.
19. Ефимова Н.С. Психология общения. / Практикум по психологии. М., 2006
20. Каган М.С. Мир общения: Проблема межсубъектных отношений. - М., 1988
21. Казаринова Н.В. Межличностное общение. Хрестоматия. Питер, 2004
22. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: Підручник. К.: Вища школа, 1995. 303 с.
23. Крижанская Ю.С., Третьяков В.П. Грамматика общения. М.: Смысл, 1999. 279 с.
24. Культура ділового спілкування: Навч. посіб. / Укл. Л.Г.Губенко, В.Д.Немцов. —К.: Екс Об, 2002. 199 с.
25. Лабунская В.А. и др. Психология затрудненного общения: Теория. Методы. Диагностика. Коррекция: Учеб. пособ. М.: Академия, 2001. 285 с.
26. Лисина И.И. Проблемы онтогенеза общения. М.: Педагогика, 1986. 143 с.
27. Лисина М.И. Общение, личность и психика / Под ред. Рузской А.Г., М., 1997
28. Масова комунікація: Підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губерський, В. Ф. Іванов, В. А. Вергун.— К.: Либідь, 1997.— 216 с.
29. Межличностное общение: Хрестоматия / Сост. и общ ред. Н.В.Казариновой, В.М.Погольши. СПб.: Питер, 2001. 512 с.
30. Методы практической социальной психологии: Диагностика. Консультирование. Тренинг: Учеб. пособ. / Под ред. Ю.М.Жукова. М.: Аспек-Прес, 2004. 256 с.
31. Морозов А.В. Психология влияния. СПб.: Питер, 2001. 516 с.
32. Немов Р.С. Практическая психология : Познай себя. Влияние на людей. М.: Владос, 2001. 319 с.

33. Ніколайчук Г. І. Психологія спілкування: Навчально-методичні матеріали з курсу. Рівне: РДГУ, 2000
34. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений.- Киев,1990
35. Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001.
36. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. Навч. посіб. К.: Академвидав, 2005. 446с.
37. Основы теории коммуникации: Учеб. / М.А. Василин и др. М.: Гардарики, 2003. 615 с.
38. Парыгин Б.Д. Анатомия общения: Учеб. СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 1999. 301 с.
39. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. К.: МАУП, 2003
40. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии XX-го века. М.: Рефлбук, 1999. 352 с.
41. Психология делового преуспевания / Авт. Е.А. Алехина и др. М.: Владос, 2001.304 с.
42. Психология и этика делового общения: Учеб. / Под ред. В.Н.Лавриненко. М.: Юнити-Дана, 2001. 326 с.
43. Психология масс: Хрестоматия / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. — Самара: БАХРАХ-М, 2001.
44. Психология самосознания: Хрестоматия. / Под. ред. Д.Я. Райгородского. Самара, 2000
45. Психологія суїциду / Під ред. В.П. Москалець. К.: Академвидав, 2004. 248 с.
46. Рогов Е.И. Психология общения. М.: Владос, 2002. 336 с.
47. Семечкин Н.И. Социальная психология.- СПб.: Питер,2004.-376с.
48. Соловьева О.В. Обратная связь в межличностном общении. М.,1992
49. Сотниченко Л.А. Першоджерела комунікативної філософії: Навч. посіб. К.: Либідь,1996. 176 с.
50. Социальная психология в современном мире: Учеб. пособ. / Под ред. Г.М.Андреевой, А.И.Донцова. М.:А-Прес, 2002. 335 с.
51. Социальная психология: Учеб. пособ. / А.Л.Журавлев и др. М.: ПЕРСЭ, 2002. 351 с.
52. Томсон П. Самоучитель общения. СПб.: Питер, 2000. 247 с.
53. Тренінг спілкування / Упор. Т.Гончаренко. К.: Ред. заг. газ., 2000. 120 с.
54. Федорчук в.М. Соціально-психологічний тренінг “Розвиток комунікативної компетентності викладача”. Кам'янець-Подільськ: Абетка, 2003. 240 с.
55. Чалдини Р. Психология влияния. — СПб.: Питер, 2003.
56. Чуфаровский Ю.В. Психология общения в становлении и формировании личности. - М., 2004.

Інформаційні ресурси

Інформаційні ресурси включають бібліотечні фонди, Інтернет-ресурси, електронні книги.

До *інформаційних масивів з психології* належать:

1. MEDLINE з доступом через <http://www.nlm.nih.gov/databases/freemedl.html> або <http://www.healthgate.com>;
2. <http://www.yahoo.com/Science/Psychology>;
3. <http://maple.lemoyne.edu/~hevern/psychref.html>;
4. <http://www.grohol.com/web.htm>;
5. <http://www.mindspring.com/wmmoore/psych.htm>;
6. <http://sosig.esrc.bris.ac.uk>.
7. <http://www4.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed/>
8. <http://www.free.net>; RELARN-IP
9. <http://www.ripn.net>;
10. <http://www.rannet.ru>
11. <http://www.psychology.ltsn.ac.uk>
12. <http://www.lemoyne.edu/OTRP/internet.html>

Сайти наукових бібліотек

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського
2. <http://www.bl.uk> – Британська бібліотека (*Лондон*)
3. <https://www.fu-berlin.de/en/sites/ub/index.html> (Берлінський університет)
4. <https://library.harvard.edu/> (Гарвардський університет)
5. <http://www.lib.cam.ac.uk/> (Кембриджський університет)
6. <https://libraries.mit.edu/> (Массачусетський технологічний університет)
7. <http://www.unimi.it/> (бібліотека Міланського університету)
8. <http://www.ox.ac.uk/> (бібліотека Оксфордського університету)

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__
навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____
Завідувач кафедри _____ (_____) (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____) (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__
навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____
Завідувач кафедри _____ (_____) (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____) (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__
навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__
навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)